

«Қазақстанның оңтүстік-шығысында экологиялық таза бақша өнімдерін өндіру технологиясы» тақырыбындағы
 Зоржанов Берик Докторхановичтың 6D080900 – «Жеміс-көкөніс шаруашылығы» мамандығы бойынша
 философия (PhD) докторы дәрежесін алу үшін дайындалған диссертациясына ресми рецензенттің
 ШҚІРІ

р/н №	Критерийлер	Критерийлер сәйкестігі	Ресми рецензенттің ұстанымы
1.	Диссертация тақырыбының (бекіту күніне) ғылымның даму бағыттарына және/немесе мемлекеттік бағдарламаларға сәйкес болуы	1.1 Ғылымның даму бағыттарына және/немесе мемлекеттік бағдарламаларға сәйкестігі: 1) Диссертация мемлекет бюджетінен қаржыландырылатын жобаның немесе нысаналы бағдарламаның аясында орындалған (жобаның немесе бағдарламаның атауы мен нөмірі); 2) Диссертация басқа мемлекеттік бағдарлама аясында орындалған (бағдарламаның атауы) 3) Диссертация Қазақстан	Зоржанов Берик Докторхановичтың 6D080900 – «Жеміс-көкөніс шаруашылығы» мамандығы бойынша философия (PhD) докторы дәрежесін алуға арналған «Қазақстанның оңтүстік-шығысында экологиялық таза бақша өнімдерін өндіру технологиясы» тақырыбындағы диссертациялық жұмысы ғылымның даму бағыттарына сәйкес орындалған. Ізденуші Б.Д. Зоржановтың диссертациялық жұмысы АР08052493 «Қазақстанның оңтүстік-шығысы жағдайында экологиялық таза бақша (қауын, қарбыз) өнімдерін өндіру технологиясы» тақырыбындағы гранттық жобасы бойынша жүргізілді (жобаның мемлекеттік тіркеу нөмірі №0120РК00175).

		Республикасының Үкіметі жанындағы Жоғары ғылыми-техникалық комиссия бекіткен ғылым дамуының басым бағытына сәйкес (бағытын көрсету)	
2.	Ғылымға маңыздылығы	Жұмыс ғылымға елеулі үлесін қосады/қоспайды, ал оның маңыздылығы ашылған/ашылмаған.	Диссертациялық жұмыс ғылымға елеулі үлесін қосады және оның маңыздылығы толығымен ашылған. Ғылыми зерттеулердің нәтижесінде шаруашылық-құнды белгілері бойынша ерекше сортүлгі айқындалып, Мемлекеттік сортсынаққа берілді, сынақты үздік өтіп, қарбыздың жаңа селекциялық жетістігі тіркелді, ол экологиялық сорт болып табылады, докторант осы сорттың авторларының бірі болып табылады. Жаңа сорт Грант деп аталған, оған Қазақстан Республикасы патенті алынды, нөмірі №1117, 19.01.2024 ж..
3.	Өзі жазу принципі	Өзі жазу деңгейі: 1) жоғары; 2) орташа; 3) төмен; 4) өзі жазбаған	Ізденуші Зоржанов Берик Докторхановичтың диссертациясын жоғары деңгейде жазылған. Жұмысты рәсімдеу барысында бірізділік және жүйелілік сақталған. Диссертация ғылыми тілмен түсінікті жазылған.
4.	Ішкі бірлік принципі	4.1 Диссертация өзектілігінің негіздемесі: 1) негізделген; 2) жартылай негізделген; 3) негізделмеген.	Диссертацияның өзектілігі толықтай негізделген . Зерттеулер нәтижелерінің үлкен теориялық және практикалық маңызы бар. Басты нәтиже – бақша дақылдарының экологиялық өнім өндірісін қамтамасыз ететін агротехнологияның әзірленуі. Бұл Қазақстан халқының таза, табиғи өнімді

<p>тұтынуына оң ықпалын тигізеді.</p>	<p>Диссертациялық жұмыстың мазмұны диссертация тақырыбын толығымен айқындайды.</p>		
<p>4.2 Диссертация мазмұны диссертация тақырыбын айқындайды 1) айқындайды; 2) жартылай айқындайды; 3) айқындамайды</p>	<p>Диссертациялық жұмыстың мақсаты және одан шығатын міндеттері диссертацияның тақырыбын ашады, толықтай сәйкес келеді.</p>	<p>4.3. Мақсаты мен міндеттері диссертация тақырыбына сәйкес келеді: 1) сәйкес келеді; 2) жартылай сәйкес келеді; 3) сәйкес келмейді</p>	
<p>4.4. Диссертацияның барлық бөлімдері мен құрылысы логикалық байланысқан: 1) толық байланысқан; 2) жартылай байланысқан; 3) байланыс жоқ</p>	<p>Диссертациялық жұмыстың құндылығы жоғары, ол толықтай аяқталған ғылыми еңбек болып табылады. Диссертацияның барлық бөлімдері мен құрылысы логикалық тұрғыдан алғанда толықтай байланысқан.</p>	<p>4.4. Диссертацияның барлық бөлімдері мен құрылысы логикалық байланысқан: 1) толық байланысқан; 2) жартылай байланысқан; 3) байланыс жоқ</p>	
<p>4.5 Автор ұсынған жаңа шешімдер (қағидағтар, әдістер) дәлелденіп, бұрыннан белгілі шешімдермен салыстырылып бағаланған: 1) сыни талдау бар; 2) талдау жартылай жүргізілген; 3) талдау өз пікірін емес, басқа</p>	<p>Докторант ұсынған жаңа шешімдер (қағидағтар) толық дәлелденген. Алынған жаңа нәтижелер осы бағыттағы бұрынғы зерттеулердің нәтижелерімен салыстырмалы түрде бағаланған. Диссертацияда сыни талдау бар.</p>	<p>4.5 Автор ұсынған жаңа шешімдер (қағидағтар, әдістер) дәлелденіп, бұрыннан белгілі шешімдермен салыстырылып бағаланған: 1) сыни талдау бар; 2) талдау жартылай жүргізілген; 3) талдау өз пікірін емес, басқа</p>	

	<p>авторлардың сілтемелеріне негізделген</p> <p>5.1 Ғылыми нәтижелер мен қағидағтар жаңа болып табыла ма?</p> <p>1) толығымен жаңа;</p> <p>2) жартылай жаңа (25-75% жаңа болып табылады);</p> <p>3) жаңа емес (25% кем жаңа болып табылады)</p>	<p>Зерттеулердің ғылыми нәтижелері, қағидағтары толығымен жаңа болып табылады. Диссертант Қазақстанның оңтүстік-шығыс аймағында қарбыз дақылының сортүлгілерін шаруашылық-күнды белгілері бойынша бағалап, жаңа сорт шығарды. Қарбыз егістігінде әртүрлі жаңа биоорганикалық тыңайтқыштар және өсімдіктің өсу белсенділігін арттыратын биологиялық препараттарды жан-жақты зерттеп, экологиялық қауіпсіз коректену режимін жасады. Сондай-ақ, қарбыз өсімдіктерін зиянды организмдерден қорғаудың биоәдістері және экологиялық зиянсыз химиялық әдістері зерттеліп, ең тиімділері өндіріске ұсынылды. Мұндай кешенді зерттеулер қарбыз дақылында алғаш рет жүргізілді.</p>
<p>5.2 Диссертацияның қорытындылары жаңа болып табыла ма?</p> <p>1) толығымен жаңа;</p> <p>2) жартылай жаңа (25-75% жаңа болып табылады);</p> <p>3) жаңа емес (25% кем жаңа болып табылады)</p>	<p>Диссертацияның қорытындылары толығымен жаңа болып табылады,</p>	
<p>5.3 Техникалық, технологиялық, экономикалық немесе басқару шешімдері</p>	<p>Диссертациялық жұмыстағы агротехнологиялық, экологиялық және экономикалық шешімдер толығымен жаңа болып табылады. Бақша</p>	

		<p>жаңа және негізделген бе?</p> <p>1) толығымен жаңа;</p> <p>2) жартылай жаңа (25-75% жаңа болып табылады);</p> <p>3) жаңа емес (25% кем жаңа болып табылады)</p>	<p>шаруашылығында биологияландырылған технологияларды қолданудың агроэкономикалық және экологиялық тиімділігі дәлелденді.</p>
6.	Негізгі қорытындылардың негізділігі	<p>Барлық қорытындылар ғылыми тұрғыдан жаңа және негізделген/негізделмеген (qualitative research және өнертану және гуманитарлық бағыттары бойынша)</p>	<p>Барлық қорытындылар ғылыми тұрғыдан қарағанда ауқымды дәлелдемелерде негізделген.</p>
7.	Қорғауға шығарылған негізгі қағида	<p>Әр қағида бойынша келесі сұрақтарға жауап беру қажет:</p> <p>7.1 Қағида дәлелденді ме?</p> <p>1) дәлелденді;</p> <p>2) шамамен дәлелденді;</p> <p>3) шамамен дәлелденбеді;</p> <p>4) дәлелденбеді</p> <p>7.2 Тривиалды ма?</p> <p>1) иә;</p> <p>2) жоқ</p> <p>7.3 Жаңа ма?</p> <p>1) иә;</p> <p>2) жоқ</p> <p>7.4 Қолдану деңгейі:</p> <p>1) тар;</p>	<p>7.1 1) дәлелденді;</p> <p>Қазақстанның оңтүстік-шығысы жағдайы үшін минералдық тыңайтқыштармен үйлескен биоорганикалық тыңайтқыштарды қолдану жолымен бақша ауыспалы егістерін тыңайтудың биологиялық жүйелерін әзірлеген. Қорғауға шығарылған негізгі қағида дәлелденді.</p> <p>7.2 2) жоқ;</p> <p>Диссертациялық жұмыстың қорғауға шығарылған қағида тар тривиалды емес, ғылыми жаңалығы бар.</p> <p>7.3 1) иә;</p> <p>Диссертациялық жұмыста алынған нәтижелер жаңа, зерттеуге алынған бақша дақылдарын (қарбыз) аурулардан, зиянкестерден қорғаудың</p>

<p>экологиялық қауіпсіз жүйелерін әзірлеу бойынша бойынша төзімді сұрыптар іріктелді.</p> <p>7.4 3) кең; 7.5 1) иә; Диссертацияда алынған материалдар докторанттың жарияланған ғылыми мақалаларында толықтай дәлелденген.</p>	<p>2) орташа; 3) кең 7.5 Мақалада дәлелденген бе? 1) иә; 2) жоқ</p>	<p>экологиялық қауіпсіз жүйелерін әзірлеу бойынша бойынша төзімді сұрыптар іріктелді.</p> <p>7.4 3) кең; 7.5 1) иә; Диссертацияда алынған материалдар докторанттың жарияланған ғылыми мақалаларында толықтай дәлелденген.</p>
<p>Иә. Әдістеменің тандауы негізделген және әдіснамасы нақты жазылған. Диссертацияды классикалық және замануи әдістемелер қолданыс тапқан.</p>	<p>8.1 Әдістеменің тандауы - негізделген немесе әдіснама нақты жазылған 1) иә; 2) жоқ</p>	<p>Дәйектілік принципі Дереккөздер мен ұсынылған ақпараттың дәйектілігі</p>
<p>Иә. Диссертациялық жұмыстың нәтижелері компьютерлік технологияларды қолдану арқылы өңделген, зерттеу нәтижелеріне статистикалық өңдеулер жүргізілген.</p>	<p>8.2 Диссертация жұмысының нәтижелері компьютерлік технологияларды қолдану арқылы ғылыми зерттеулердің қазіргі заманғы әдістері мен деректерді өңдеу және интерпретациялау әдістемелерін пайдалана отырып алынған: 1) иә; 2) жоқ</p>	<p>Дәйектілік принципі Дереккөздер мен ұсынылған ақпараттың дәйектілігі</p>
<p>Иә. Алынған қорытындылар зерттеу нәтижелерін көрсетеді. Диссертациялық жұмыстың барлық қорытындылары эксперименттік зерттеулермен дәлелденген және расталған.</p>	<p>8.2 Теориялық қорытындылар, модельдер, анықталған өзара байланыстар және заңдылықтар эксперименттік зерттеулермен дәлелденген</p>	<p>Дәйектілік принципі Дереккөздер мен ұсынылған ақпараттың дәйектілігі</p>

		<p>және расталған (педагогикалық ғылымдар бойынша даярлау бағыттары үшін нәтижелер педагогикалық эксперимент негізінде дәлелденеді):</p> <p>1) иә; 2) жок</p> <p>8.4 Маңызды мәлімдемелер нақты және сенімді ғылыми әдебиеттерге сілтемелермен расталған / ішінара расталған / расталмаған</p> <p>8.5 Пайдаланылған әдебиеттер тізімі әдеби шолуға жеткілікті/жеткіліксіз</p>	<p>Манызды мәлімдемелер нақты және сенімді ғылыми әдебиет көздеріне сілтемелер жасау арқылы расталған.</p> <p>Пайдаланылған әдебиеттер тізімі әдеби шолуға жеткілікті қамтыған. Диссертациялық жұмысты орындау барысында ізденуші Б.Д. Зоржанов 200 аса отандық және шетел ғалымдар еңбектеріне сілтеме жасаған.</p> <p>Иә. Диссертацияның теориялық маңызға ие.</p>
9	Практикалық құндылық принципі	<p>9.1 Диссертацияның теориялық маңызы бар:</p> <p>1) иә; 2) жок</p> <p>9.2 Диссертацияның практикалық маңызы бар және алынған нәтижелерді практикада қолдану мүмкіндігі жоғары:</p> <p>1) иә;</p>	<p>Иә. Диссертацияның практикалық маңызы бар және алынған нәтижелерді практикада қолдану мүмкіндігі жоғары екені анық. Қарбыздың жаңа Грант сорты және экологиялық таза бақша өнімін өсірудің технологиясы шаруа қожалықтары тарапынан сұраныс табады.</p>

	<p>2) жоқ</p> <p>9.3 Практикалық ұсыныстар жаңа болып табылады?</p> <p>1) толығымен жаңа;</p> <p>2) жартылайжаңа (25-75% жанаболыптабылады);</p> <p>3) жаңамес (25% кем жаңаболыптабылады)</p>	<p>Практикалық ұсыныстар толығымен жаңа болып табылады. Қазақстанның оңтүстік-шығысы жағдайында бақша өнімдерін өндіретін шаруашылықтарға арналып қарбыздың жаңа сорты және экологиялық таза өнім алуды қамтамасыз ететін жаңа агротехнология ұсынылды.</p>
<p>10. Жазу және ресімдеу сапасы</p>	<p>Академиялық жазу сапасы:</p> <p>1) жоғары;</p> <p>2) орташа;</p> <p>3) орташадан төмен;</p> <p>4) төмен.</p>	<p>Докторанттың академиялық жазу сапасы жоғары. Диссертация жазудың ережелері мен талаптарына сәйкес ресімделген.</p>

ШЕШІМ:

Докторант Зоржанов Берик Докторханович 6D080900 – «Жеміс-көкөніс шаруашылығы» мамандығы бойынша философия докторы (PhD) дәрежесін алу үшін ресімделген диссертациялық жұмысы қойылатын талаптарға сәйкес ресімделген, ал диссертант философия докторы (PhD) дәрежесін беруге толық лайықты деп санаймын.

Ресми рецензент:

«Мақта және бақша ауыл шаруашылығы тәжірибе станциясы» ЖШС «Ауыл шаруашылығы дақылдарының сорттарын трансферттеу және бейімдеу» бөлімі меңгерушісі, ауыл шаруашылығы ғылымдарының кандидаты

С.П. Махмаджанов

*Данна рогинс
верна.
менеджер ОК-Тюкс / Туренкуев А.А.*